

*Ольга Чакій, канд.екон.наук, доцент
Олександра Білинець, студентка 2-го курсу магістратури
ДВНЗ «Ужгородський національний університет», м. Ужгород*

ОСОБЛИВОСТІ АДМІНІСТРУВАННЯ МИТНИХ ПЛАТЕЖІВ

Питання захисту національних інтересів країни, які забезпечуються при застосуванні тарифних і нетарифних інструментів, в останні роки актуалізується. Найчастіше використовуються тарифні засоби, зокрема, митні платежі, які є найбільш поширеним і дієвим засобом регулювання зовнішньоекономічних зв'язків, що використовуються у разі здійснення зовнішньоторговельної діяльності. А також становлять значну частку фінансових ресурсів держави, тобто являються одним з основних джерел наповнення дохідної частини бюджету країни [1].

Вагомий внесок у розвиток теорії та практики управління митними платежами здійснили такі науковці як: Гребельник О.П., Пашко П.В., Мартинюк В.П., Мельник В.М., Бережнюк І. Г., Годованець О.В., Науменко П.В. та інші.

Митні платежі – це податки, що справляються під час переміщення або у зв'язку з переміщенням товарів через митний кордон України та контроль за справлянням яких покладено на контролюючі органи [2]. Митний кодекс України наводить перелік митних платежів, до якого входять: мито, акцизний податок із ввезених на митну територію України підакцизних товарів (продукції), податок на додану вартість із ввезених на митну територію України товарів (продукції) [3].

Важливе значення для збільшення ефективності функціонування механізму системи управління митних платежів є здійснення моніторингу, тобто постійного спостереження щодо їх справляння з метою встановлення відповідності певним вимогам та прогнозам на майбутнє.

З метою дослідження основних аспектів адміністрування митних платежів доцільно розглянути їхню частку до Державного бюджету України за 2018–2020 рр. (табл.1).

Як видно з даних таблиці 1 доходи без урахування міжбюджетних трансфертів бюджету зросли за три роки на 144,6 млрд грн. (14%), збільшились і податкові надходження на 61,3 млрд грн., однак при цьому по митним платежам загалом зафіксовано зменшення на 7,7 млрд грн., тобто їх питома вага скоротилась на 6,2% у порівнянні з 2020 роком. На зменшення надходжень вплинула зміна обсягів імпорту, зокрема, порівнюючи 2020 рік з 2018 роком скоротилися такі групи товарів як: паливно-енергетична сировина, машини, обладнання та транспорт.

Таблиця 1

Частка митних платежів в ДБУ за 2018-2020рр., млрд грн., %*

№	Показник	Рік					
		2018		2019		2020	
		млрд грн.	частка, %	млрд грн.	частка, %	млрд грн.	частка, %
1.	Всього доходів без урахування міжбюджетних трансфертів	920,8	100	989,6	100	1065,4	100
2.	Податкові надходження	753,8	81,9	799,8	80,8	815,1	76,5
2.1	Митні платежі	370,1	40,2	373,3	37,7	362,4	34
	Ввізне мито	26,6	2,8	29,9	3	30,2	2,8
	Вивізне мито	0,5	0,05	0,2	0,02	0,3	0,03
	АП з ввезених на територію України підакцизних товарів	47,7	5,2	53,5	5,4	57,8	5,4
	ПДВ із імпортованих на територію України товарів	295,4	32,08	289,8	29,3	274,1	25,7

*Складено авторами за джерелом: [4, 5].

Варто також врахувати, що вагомим чинником впливу на динаміку міжнародної торгівлі стали заходи по боротьбі з пандемією COVID-19, яка негативно вплинула на зовнішньоекономічні зв'язки країн світу. Необхідно згадати про політичну нестабільність країни, високий рівень корупції, неефективність реформ в митній сфері, неправильність визначення країни походження та ідентифікацію коду при переміщенні товарів через митний кордон України, заниження митної вартості товарів, тінізацію економіки, порушення митних правил, контрабанду та інше [6].

Тенденція до зменшення митних платежів у структурі ДБУ може спостерігатись і в наступні роки, позаяк в умовах коронакризи додатковий тиск на виробників має постійне підвищення тарифів на електроенергію та газ, що тягне за собою збільшення собівартості продукції будь-якої промисловості. Це може знищити конкурентоспроможність вітчизняних виробників та призвести до зменшення податкових надходжень у бюджет країни всіх рівнів.

Отже, задля покращення системи адміністрування митних платежів потрібно удосконалити правове забезпечення та розробити ефективний механізм здійснення норм законодавства ЄС у сфері управління митними податками, упровадити ефективні методи протидії корупції, вдосконалити Міністерством фінансів методика прогнозування надходжень митних платежів для підвищення якості індикативних показників.

Список використаних джерел:

1. Гребельник О. П. Митна справа: підручник / О. П. Гребельник. – К.: Центр навчальної літератури, 2014. – 470 с.
2. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI. [Електронний ресурс] - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
3. Митний кодекс України від 13.03.2012 № 4495-VI. [Електронний ресурс] - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>.
4. Міністерство фінансів України. [Електронний ресурс] - Режим доступу: <https://mof.gov.ua/uk>.
5. Офіційний сайт Державної казначейської служби України. Виконання державного бюджету за 2018-2020 роки. [Електронний ресурс] - Режим доступу: <https://www.treasury.gov.ua/ua/file-storage/vikonannya-derzhavnogo-byudzhetu>.
6. Костяна О. В. Проблеми ефективності адміністрування митних платежів в Україні. 2019. [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://repository.hneu.edu.ua/bitstream/123456789/22553/1/Kostyana>.